

Je možné předčítat knihy a nahrávky dávat na Face Book nebo You Tube?

Z hlediska autorského práva se v daném případě setkávají dvě práva.

1. To první se týká toho, kde čte (tj. právo výkonného umělce) s tím asi žádný problém není a nebude, protože to lidi dělají s tím, aby se to šířilo.
2. To druhé právo je horší, a to je právo autora, tj. toho, kdo čtené dílo vytvořil. Tam platí obecně, že **bez souhlasu můžete číst a dávat na internet dílo autora, který umřel před 70 lety. V ostatních případech je nezbytné získat souhlas autora.**

Bohužel se v tomto případě **nejedná o klasické veřejné čtení**, tak jak ho běžně praktikujeme v knihovnách, tj. předčítání určité skupině lidí na místě v knihovně. Toto máme ošetřeno kolektivní licenční smlouvou, tj. je to možné dělat a je tam ta povinnost čtené knihy (díla) nahlásit pomocí webového formuláře, který je na webu IPK <https://ipk.nkp.cz/odborne-cinnosti/ctenarstvi-1/verCteni06.htm>.

Jde totiž o to, že jakmile **se záznam zveřejňuje prostřednictvím internetu (sdělování veřejnosti), musí k tomu být souhlas autora.**

Je tedy **možno číst buď vlastní díla, nebo číst starší autory**, kde již uplynulo 70 let od jejich smrti. Ale ani zde to není tak úplně jednoduché: například dílo F.M. Dostojevského je volné, ale je nutno si ještě dát pozor, kdo a kdy dílo přeložil, protože autorství platí také pro překladatele.

Další a složitější možností **je získat souhlas autora** k předčítání jeho děl a zveřejňování přečteného na internetu.

Je složitá doba a na autorská práva se moc nehledí a většinou se sází na to, že žádný autor se v této době neozve, ale...

Vit Richter, Národní knihovna ČR, Klementinum 190, 110 00 Praha 1, Tel: +420/221 663 338, Fax: +420/221 663 175, mobil: +420/603 223 627, email: vit.richter@nkp.cz, www.nkp.cz, <http://ipk.nkp.cz/>, <http://www.skipcr.cz/>

REAKCE ODBORNÍKA NA AUTORSKÉ PRÁVO, RSDr. Zdeňka Matušíka

Národní knihovna ČR, Oddělení studoven, Klementinum 190, 110 00 PRAHA 1
221 663 208, informace@nkp.cz

Níže najdete výklad kolegy Matušíka, který uvádí, že by se knihovny aktivit přečítání na Internetu nemusely obávat:

Pandemie COVID-19 a sdílení záznamů čtení literatury na Internetu

V uplynulých dnech a hodinách se v Internetu rozvinula diskuse o možnosti veřejně sdílet záznam čtení literárního díla prostřednictvím služeb informační společnosti (jako je např. Youtube, Facebook).

I když tento názor nesklidí potlesk, je třeba uvést, že **v platném právu České republiky jednoznačnou pozitivní oporu pro takové užití nenajdeme.**

Avšak za současné situace vyhlášeného nouzového stavu a široké karantény snad nebude proti duchu práva a zájmům autorů literárních děl (a případně i děl hudebních), **když se odvoláme na právní rámec, který se právě tvoří na základě již přijaté loňské evropské směrnice o autorském právu na jednotném digitálním trhu** (viz níže).

V tomto rámci **je možné považovat pořízení záznamů četby literárního díla (ale i interpretace básně či přednesu písničky a jiného hudebního díla) jako užití pro osobní potřebu. Jeho nevýdělečné sdílení s dalšími osobami (a to i individuálně neurčenými) prostřednictvím služby pro sdílení obsahu online** (podle zákona č. 480/2004 Sb. služby informační společnosti) pak lze vnímat jako souznějící s ustanovením čl. 17 odst. 2 směrnice č. 2019/790 (byť to má být provedeno do práva ČR až v příštím roce): **pokud je služba poskytována legálně, je tím kryt i přenos (sdělování) předmětného díla.**

31. března 2020

Z. Matušík

vedoucí Oddělení studoven

Národní knihovna ČR

ODKAZY a CITACE:

SMĚRNICE EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY (EU) 2019/790 ze dne 17. dubna 2019 o autorském právu a právech s ním souvisejících na jednotném digitálním trhu a o změně směrnic 96/9/ES a 2001/29/ES

Článek 17

Užití chráněného obsahu poskytovateli služeb pro sdílení obsahu online

1. Členské státy stanoví, že poskytovatelé služeb pro sdílení obsahu online provádějí sdílení veřejnosti nebo zpřístupnění veřejnosti pro účely této směrnice, pokud poskytují veřejnosti přístup k dílům chráněným autorským právem nebo jiným předmětům ochrany nahraným svými uživateli.

Poskytovatel služeb pro sdílení obsahu online je proto povinen získat od nositelů práv uvedených v čl. 3 odst. 1 a 2 směrnice 2001/29/ES svolení ke sdělení nebo zpřístupnění děl nebo jiných předmětů ochrany veřejnosti, například uzavřením licenční smlouvy.

2. Členské státy stanoví, že pokud poskytovatel služeb pro sdílení obsahu online získal svolení, například uzavřením licenční smlouvy, vztahuje se toto povolení rovněž na úkony prováděné uživateli služeb, na něž se vztahuje článek 3 směrnice 2001/29/ES, pokud nejednají v rámci podnikatelské činnosti a pokud jejich činnost nevytváří významné příjmy.

ZÁKON 480/2004 Sb. ze dne 29. července 2004, o některých službách informační společnosti, (znění k roku 2014 – třeba ověřit platné znění)

§ 2 Pro účely tohoto zákona se rozumí

a) službou informační společnosti jakákoliv služba poskytovaná elektronickými prostředky na individuální žádost uživatele podanou elektronickými prostředky, poskytovaná zpravidla za úplatu; služba je poskytnuta elektronickými prostředky, pokud je odeslána prostřednictvím sítě elektronických komunikací a vyzvednuta uživatelem z elektronického zařízení pro ukládání dat

REAKCE JUDR. TEREZY DANIELISOVÉ NA VÝKLAD RSDR. ZDEŇKA MATUŠÍKA

1. 4. 2020

Dovolila bych si shrnout pár argumentů, proč s uvedeným výkladem nesouhlasím:

1) Nouzový stav není důvodem pro to, aby nastal přímý účinek evropské směrnice. Směrnice může mít omezený přímý účinek, pouze pokud ji příslušná země netransponovala ve stanovené lhůtě. Tato lhůta ale stále běží.

2) Užití knihovnou pro její uživatele není užitím pro osobní potřebu.

3) Pokusila jsem se přepsat citované první odstavce čl. 17 do srozumitelné řeči. Říkají zhruba toto:

1. Facebook (YouTube...) je odpovědný za sdílení chráněného obsahu, který nahráli jeho uživatelé. Musí proto získat od autorů (nebo jiných nositelů práv) svolení.

2. Pokud Facebook (YouTube...) toto svolení získá, platí i pro jeho uživatele, pokud obsah sdílejí nekomerčně.

Neříká se, že můžeme sdílet díla bez svolení...

4) Nouzový stav momentálně působí značné potíže také nakladatelům a knižnímu trhu obecně. Nedomnívám se, že je vhodná doba nabourávat autorská práva. Naopak, pokud to lze, mohli bychom je podpořit zakoupením licencí.

S pozdravem

JUDr. Tereza Danielisová
právní oddělení Městské knihovny v Praze